

Имомалӣ Нуралиев

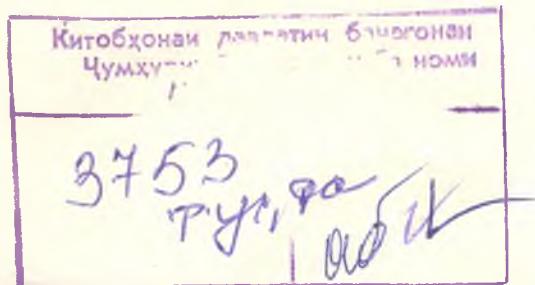
БОҒӢ РУСТАМ

Ср тоу 2
Н - 91.

ИМОМАЙ НУРАЛИЕВ

БОГИ РУСТАМ

ДУШАНБЕ
«ЭЧОД»
2004

Имомалий Нуралиев. Боги Рустам. — Душанбе: «Эчод», 2004, 56 саҳ.

Маҷмӯаи «Боги Рустам» аз достону манзумаву қиссаҳое иборат аст, ки хати сюжети муайян дошта, қаҳрамонҳои онҳо бачаҳои меҳнатдӯсту ватанпарвар, бо ҳам меҳрубону боандеша, ҷӯянда ва дӯстдори табииати зебои диёранд.

Амалиёти бачаҳо ҳидоятгар ба корҳои накӯю манғиатбахши инсонист.

Ҳамчунин, маҷмӯа дорои тамсилҳоест, ки хусусиятҳои андарзӣ дошта, бачаҳоро ба олами хаёлоти рангин мебарад.

*Ба соли байналмилалии
«Амалиёти об барои ҳаёт» баҳшида мешавад*

БОГИ РУСТАМ
(Достон)

■

Яке бачча буд Рустам,
Хушпарвардаву хуррам.
Хамехонд ў синфи панҷ,
Надида озору ранҷ.
Ҳар рӯз хонда киссае,
Аз ривоят ҳиссае.
Буд хабараш аз кӯҳан,
Аз хираду аз миҳан.
Бо рафиқон меҳрубон,
Номаш ҳам андар забон.
Муаллим аз ў ризо.
Намедодиш ҳеч изо.
Дар хона ў ба модар,
Дастёр буду ёвар.
Бо падараш меҳрубон,
Аз дилу дидую ҷон.
Мардона ў рӯ ба рӯ,
Менамудаш гуфтугӯ.
Боре гуфто: «Падарҷон,
Маро ҳастӣ меҳрубон.
Қисса хондам зи Рустам,
Аз гурдияш бешу кам.
Ҳанӯз набуд даҳ солаш,
Дониста мардум ҳолаш.
Басе девон кушта ў,
Дар раҳу дар пушта ў.
Мору аждар бешумор,

Күшта ў қатор-қатор.
Шери жаён тарсида,
Аз диданаш рамида.
Ҳайрон буданд одамон,
Аз ин күдаки замон.
Акнун кучо он девон,
Аждаҳою низ шерон?
Занам ба як бор ҳама,
Гурезонам чун рама.
Ман ҳам кунун чу Рустам,
Дўстонро ёру ҳамдам...
Шўхӣ кардам, эй падар,
Маро бошӣ ту раҳбар.
Бо модари меҳрубон,
Ҳар чӣ гӯед шумоён.
Ичро кунам чақонак,
Аз паяш ман равонак.
Дигар нест ончунон,
Медонам ман, падарчон.
На дев бошад на паланг,
На шеру рӯбоҳи ланг.
На бешаи палангон,
На рамаи гурозон.
На пилони ҷангара,
Молида дех яксара.
Ман ҳам акнун калонам,
Суи мақсад равонам.
Мақсади ман дигар аст,
Ободии кишвар аст.
Дар домани кӯҳистон,
Назди обаки равон.
Богеро бунёд кунем,
Даштеро шодоб кунем.
Баъди дарсҳо кор кунам,
Меҳнати бисёр кунам».

«Офарин!»- гуфто падар,
Бүсид чабини писар.
«Мақсадат ичро шавад,
Боги ту пайдо шавад.
Фардо гирем мо замин,
Аз мавзеи беҳтарин».
— Чунин гуфт ў писарро,
Писари бохунарро.

II

Поёни Теппай Зол,
Алаф рўида ҳар сол.
Замине буд зиёда,
Одам рафта пиёда.
Бувад он чо дилнишин,
Хушҳавою нозанин,
Андар фасли баҳорон,
Гулҳо рӯяд ончунон:
Аз деха ў намудор,
Монанди фасли баҳор
Сурху зарду кабуде,
Сабзранг ҳам намуде.
Надида боре шудгор,
Он замини алафзор.

Падар гуфто: «Гирифтам,
Замин бароят Рустам.
Ичозат аст бар мо,
Ки бог созем барпо.
Лек дар он чо обаш нест,
Ҳар гиёҳа тобаш нест.
Гарчи гулпуш дар баҳор.
Каб-кабудест сабзазор.

Вале андар тобистон,
Хушку зард аст ин макон.
Боги лалмй гар шавад,
Боз хуррамй сар шавад.
Бо техника роҳ созем.
Маслиҳат ҳамроҳ созем.
Рафта бубин Рустамчон,
Он заминро ин замон.
Дар Теппаи Зол нишин,
Ҳар тарафро хуб бубин.
Шояд, матлаб фазояд,
Фикри хубат ҳам ояд.
Ҳар чӣ гӯй розиам,
Аз пайи ободиам».

III

Гардида Рустам равон,
Ба он теппа ин замон.
Гӯё паррандае буд,
Дилаш тобандае буд.
Бингарист ў яксара,
Бар қуллаю ҳам дара.
Буд охири зимистон,

Набуд хунукй чандон.
Барф андар баландй,
Намуда худписандй.
Зери барфи обшуда,
Хобад замин осуда.
Дар домани күх баҳор,
Он чо замин бекарор.
Сабзунаву ҳам кабуд,
Аз ҳар тараф менамуд.
Дар поёни ин дара,
Буд садои шаршара.
Карда гүё ў созиш,
Бо овози навозиш.
Кабки дарй хушхиром,
Кур- кур намуда мудом.
Ҳар чо карда чу фарёд,
Алошақшақии шод
Калхоте дур менамуд,
Дар осмони каб-кабуд.
Паҳн карда пару бол,
Гүё бошад чархбол.
Бўи хуши сияҳгўш,
Рабуда аклу ҳам ҳуш.
Буд ачиб манзара.
Теппаи Золу дара.
Ба Рустам он хуш омад.
Ўро ба хуш омад.
«Чи сон, - ў гуфтй, – обро,
Ин ганчаки ноёбро.
Аз дара берун кунем,
Чорй чун Чайхун кунем?
Бахшад ин об хаёте.
Ҳаёти босуботе.
Бехи дарахтон равад,
Куввату дармон шавад».

IV

Рустам омад ба хона,
Мақсадаш буд ягона.
Вале буд ў ноором,
Фикри об карда мудом.
«Чи шуд туро эй писар?
Дар фикре чун гуттавар?».
Падар додаш ин суол,
То фахмида зи ў ҳол.
Бо падар гуфто: «Чи сон,
Он ҷо созем об равон?
Бехуда оби дара,
Меравад чун яксара.
Чаро бошад инчунин?
Суде ку з-ӯ бар замин?
На ба деха равад об,
На касеро з-ӯ савоб.
Ба кӯлмаке мерезад,
Бӯи баде бархезад.
Бигу падар, чун кунем?
Зебой афзун кунем»
Падар гуфто: «Эй писар,
Ҳастӣ маро ту чигар.
Суханро воло гуфтӣ,
Некиро боло гуфтӣ.
Ҳақ надорем мо чунин,
Чашмаи оби ширин.
Монем, ки расво шавад,
Гандай якҷо шавад.
Тозагии об- ҳаёт,
Оламеро бар субот.
Гар намебуд об чунин,
Муктадир набуд замин.
Хуррамӣ ин об бошад,
Зиндагӣ дар тоб бошад.

На одаму на ҳайвон,
На гиёхе дар чаҳон.
На шаклею на номе,
Набошадаш мақоме.
Обу замин ягона,
Бар зиндагӣ баҳона.
Унсуре, ки ба инсон,
Медиҳад чисму низ чон.
Гӯям туро, эй писар,
Гӯш намуда боҳунар.
Чашмае дар баландӣ,
Мусафро гар писандӣ.
Чашмае бошад сара,
Номаш бувад «Шаршара».
Оби ҳамин «Шаршара»,
Шорида андар дара.
Роҳи онро биомӯз,
Аз баски ҳастӣ дилсӯз.
Шояд бошад имконаш,
Дигар кардан равонаш.
Фардо дарахт биёрам,
Ниҳоли баҳт биёрам».

V

Рӯзи дигар ҳам омад,
Офтоб ба сар баромад.
Аз пайи ниҳол падар,
Гардид зи хона бадар.
Рустам ҳам равон шуд,
Ба хони дӯстон шуд.
Чамъ карда дӯстонаш,
Дӯстони дилу чонаш.
Белу зогнул гирифтанд,
Метину дӯл гирифтанд.
Анбона мушт карда,

Хурок ба пушт карда.
Набуд дигар баҳона,
Сӯи чашма равона.
Мисли турна қаторе,
Ҳама ба азми коре.
Рафтанд онҳо ба боло,
Диданд оби мусаффо.
Фавворае зи қулла,
Гӯё дорад ашӯла.
Равоне рӯ-рӯи санг
Равад то дараи танг
Гуфто Рустам ба дӯстон,
Ба дӯстони меҳрубон:
«Мову шумо ҳамтанем,
Чӯйчае ин ҷо канем.
Ҳаст басе пастхамӣ,
Ҳам баланду ҳам камӣ.
Моро чора дидан аст,
Неку бад санҷидан аст».

Гуфто Парвиз ҳам сухан,
Ба дўстони «Таҳамтан»:
«Доштем агар мо қубур,
Корамон буд алонур.
На пастӣ моро халал,
На сари роҳ гирад тал.
Баландӣ ҳамвор кунем,
Пастиро хок бор кунем.
Кубурро мо шинонда,
Бар ҷарихо давонда.
Хайфе набошад дигар,
Чуз ин моёнро самар».
«Ҳар чӣ гӯед ин кам аст,
Моро кунун Рустам аст.
Бигу, зи чӣ сар кунем?
Даъвиро камтар кунем».
Хушбахт низ карда баён,
Ба Рустаму ба дўстон.
«Бале,- гуфто Рустамҷон,
— Шумо маро азизон.
Ҳама яқдилу ҷонем,
Мағзе аз устухонем.
Мо кунун ба кор бошем,
Кори хайрро ёр бошем».

Андохта санг як сӯй,
Барканда ӯ тарҳи ҷӯй.
Ҳама карда доварӣ,
Бо гайрату боварӣ.
Мисли Фарҳодаш нугун,
Кӯҳе гӯё Бесутун.
Набуд касеро қарор,
Авҷу барор буд ба кор.
Ногоҳ расид садое,
Садои хушнавое.

Гашта намоён аз дур,
Сурудхонон Баҳодур:

«Бӯи баҳор меояд,
Турна қатор меояд.
Турна агар набоша,
Савти ҳазор меояд.

Биё баҳору баҳор,
Туро будам интизор.

Баҳор-баҳори моён,
Шукуфта гул фаровон.
Гулдастаҳо бичинам,
Ман барои рафиқон.

Биё баҳору баҳор,
Туро будам интизор».

Баҳодур дид дўстонро,
Дўстони меҳрубонро.
Буданд онҳо аракшор,
Тану дил ҳам буд ба кор.
Гуфта ба онҳо чунин:
«Ҳам салому оғарин!
Ин иқдомро ёр шавам,
Бо шумо ҳамкор шавам.
Вале дорам чун хабар,
Ба Рустам ман аз падар.
Оварда ў ниҳолон,
Рангурангү ҳазорон.
Зарур бошад шинондан,
Худро поён расондан.
Баъди ин ҳамроҳатон,

Ёрй дихам коратон». «Ура!»- гуфта бачагон,
Гардида ҳама равон.
Басе шинонда ниҳол,
Поёни Теппай Зол.
Шафтолову ҳам олу,
Анор буду зардолу.
Бисёр анчиру нок буд,
Ҳархела мисли ток буд.
Боги калон мешавад,
Фахри замон мешавад.

VI

Боз Рустам бо дүстон,
Сүи чашма шуд равон.
Карда падар сарварй,
Дар корашон ёварй.
Ҳафтае андар миён,
Дар домани кўҳистон.
Пайдо бишуд чўйчае,
Барпо бишуд тўйчае.
Гуфто амаки Оқил:
«Эй мардони сохибдил.
Шербачаҳои моед,
Офарин, чун тиллоед.
Акнун моро чўй бошад,
Ҳар ниҳолро тўй бошад.
Оби равон сар диҳем,
Богамон «Ковсар» ниҳем.
Сар диҳедаш аз боло,
Давон ояд сўи мо».
Хушбахту Парвиз давид,
«Чий ачаб аст ин навид».
— Гуфтанду шодон шуданд,
Ба чашма равон шуданд.

Оби чүйро сар дода,
Гүё варо зар дода.
Навозиши «Шаршара»,
Ояд ҳаме аз дара.
Чури нави ин чүйбор,
Савте намуд чун ҳазор.

Ба назди Теппай Зол,
Расида оби зулол.
Басе Рустам босурур,
Бо Орзую Баҳодур.
«Ура!»-гүён раксида,
«Омада об!» чархида.
Обшапак ҳам барпо шуд,
Мехри дилҳо якҷо шуд.
Амаки Оқил бовар,
Накарда бо чашми сар.
Худ бидидаш ў обро,
Ин обаки шӯхобро.
Беихтиёр раксида,
Бачаҳоро бӯсида.
Бихонди шеър Баҳодур,
Чӯраҳо ҳам гашта чур:

«Об омад эй ёрон,
Дар боги мо баҳорон.
Боги мо зебо шавад,
Мева гардад фаровон.

Оби ширинам биё!
Чонофаринам биё!

Боги мо дар баландӣ,
Моро бошад писандӣ.

Оби равон миёнаш,
Мева гардад қандай.

Оби ширинаам биё!
Чонофаринам биё!»

Соле чанд аз он замон,
Бигзашту рафт ноаён.
Чилва дорад бօғ зи дур,
Бахшида касро сурур.
Андар фасли баҳорон,
Рангин гашта дарахтон.
Сурху сапед шафттолу,
Ачоиб аст и олу.
Гули бодом сафед аст,
Ки баргаш мисли бед аст.
Анор бошад чигаргун,
Ба мисли лола пурхун.
Зи ноку олу гүям,
Себу зардолу гүям
Сар ба сар ҳама гул аст,
Аз шох бар шох булбул аст.
«Киро бошад чунин бօғ?
Ки хушбуй гашта димօғ».
Пурсанд инро одамон,
Онҳое зи раҳ равон.
«Боги Рустам бо дұстон»
Чавоб диҳанд ҳар замон.

БОЛИ ОРЗУ

(Манзума)

Бачаҳои азиз!

Қаҳрамонҳои манзума ҳамсолони шумоянд. Онҳо барои ободию сарсабзии диёр дар дил орзуҳои нек мепарваранд. Ватани худро зебою гул-гул шукуфон дидан меҳоҳанд. Роҳи пешгирифтai онҳо барои қалонсолҳо низ намунаи ибрат аст. Аз сюжети манзума шумо зуд аз мақсади бачаҳо оғоҳӣ мейёбед.

Андар фасли баҳорон,
Бачаҳои кӯҳистон.
Рафта мисли гизолон,
Ба қуллаҳо дав-давон.
Чида гулу гиёҳе,
Бар маризон давое.
Алафҳои ҳурданбоб,
Сергизою ҳам сероб.
Чукрӣ бошад гуворо,
Чоқла бубахшад даво.
Бӯи пиёзи анзур,
Ояд зи дурии дур.
Рову рошак ва торон,
Шибиту кингу ҳолмон.
Сиёҳалафу модел,
Даво баҳшад бо далел.
Чида чунин гиёҳҳо,
Бар ҳама дардҳо даво.
Биншаста сӯҳбат кунанд,
Ҳам сайру роҳат кунанд.
Дар қуллаҳои баланд,
Худро дида арҷманд.
Давра нишаста эшон,
Аз баду нек гапзанон.
Аз баҳри қасбу ҳунар,
Ифшо намуд ҳар нафар.

Дар миёни бачагон,
Бачае номаш Замон.
Гуфто: «Шавам ман мэймэр,
Озодаю сарфакор.
Хонахö бунёд кунам,
Дехаро обод кунам.
Мактабу толор созам,
Коргохи бисёр созам.
Варзишгохи беҳтарин
Гүяд ҳама «Офарин!».
— Боло рафтай чўрачон,
— Гуфто Насим, -эй Замон!
Магар ту шахре созӣ?

Китобхонаи давлатии бомонгани
Чумхуринги Таджикистон ба иомни
М. Карибзода

17

3753
турда

Бо сухан дорӣ бозӣ.
Ин орзут ачиб аст,
Низ олию начиб аст.
Надорам ман раҳой,
Аз кӯҳу тал ҷудой.
Дил шайдои кӯҳистон,
То рӯзе бошадам ҷон.
Гарчи хонам ман бисёр,
Боз омада ба кӯҳсor.
Омӯхта ин кӯҳистон,
Теппаҳои зарфишон.
Бар қуллаҳо по монам,
Сирру асрораш донам.
Кашфиёти фаровон,
Шавад дар ин кӯҳистон.
Ганҷҳо намоён кунам,
Тӯйи кӯҳистон кунам.
— Офарин!- гуфт Сабрина,
— Орзуи ман дерина.
Маро падар табиб аст,
Маризонро ҳабиб аст.
Бар шумо ман бигӯям,
Гияҳшинос- орзум.
Ҳар гиёҳи кӯҳистон,
Ба дилу дида дармон.
Қувваташ бар одамон,
Хастаро медиҳад ҷон.
Ёфтани он раво аст,
Маризонро даво аст.
Падар маро раҳбарам,
Модар болои сарам.
— Ин орзуи ачиб аст,
Гуворою начиб аст.
— Гуфто Мардон ба ҳанда,
— Сабринаро зебанда.

Сайёдӣ аст орзуям,
Пуштаю кӯҳ бичӯям.
Кабки дарӣ шикорам,
Бахра аз он биорам.
Ҳар кучое чашмасор,
Он ҷо гирам ман қарор.
Туру таноб кашам ман,
Дар бунгоҳе шинам ман.
Чуҷаҳои ин ҷонвар,
Дармонда худ бехабар.
Ё ки расад сайдаке,
Афтода бар бандаке.
Ногаҳон дастгир кунам,
Не садои тир кунам.
Ин орзуям асосӣ,
Аз падарам меросӣ.
Ҳамроҳи ӯ ман бисёр,
Рафта будам ба шикор.
— Ин амали ношоям,
Набошад ҳоси одам.
— Гуфто бо қаҳраш Гулсум,
— Одати аз ҳама шум.
Ниятҳо вайрон бошад,
Ҳоси бекорон бошад.
Фаҳри ҳамин кӯҳистон,
Моро бошад ҷонварон.
Ба ҷои даррандагӣ,
Ҳифз соз, пояндагӣ.
Ҷонварон зебоиянд,
Боиси ободиянд.
Ман ҳам ҳамин кӯҳистон,
Дорам дуст аз дилу ҷон.
Рассоми моҳир шавам,
Шефтаи тасвир шавам.
Ҳар дара ёфта тасвир,

Мұқалам бошадам тир.
Қуллақои мұнаққаш,
Зебо бошанду дилкаш.
Кабки дариро мақом,
Бошадаш он өн хиром.
Шақшақай думдароз,
Бо ҳама ишваю ноз.
Он гизоли хутанй,
Бошад басе диданй.
Хуршеди ховар диҳам,
Нури маънӣ сар диҳам.
Чашмасори булурин,
Басе бо оби ширин.
Бошад гүсфанду барра,
Сар ба сари ҳар дара.
Теппаро бо ном кашам,
Пистаю бодом кашам.
Майдонҳои лолазор,
Ҳам гиёҳу сабзазор.
Хулоса, ин қӯҳистон,
Чилва кунад дар ҷаҳон.

Аз паси сангি калон,
Марде хеста ногаҳон.
Ранги рӯяш қандагӣ,
Сар ба пеш афкандагӣ.
— Падари ман ҳамин аст,
Хичолату ғамгин аст.
Ҳеч гоҳ набуд ў чунин,
Будаш нигоҳи ширин.
— Гуфто Мардон ба дӯстон,
Дӯстони монда ҳайрон.
«Салом!»- гуфташ ин падар,
Кашида «Оҳ!» аз ҷигар.

— Чий гүям ман ба шумо,
Дүстони хурди доно.
Бишнидаам баҳсатон,
Орзухою шавқатон.
Бар шумо мафтун шудам,
Лек зи худ маҳзун шудам.
Чий орзухои начиб,
Маро буданд ачиб.
Шумо маро додед панд,
Зиндагиро додед қанд.
Дигар нагүй ту Мардон,
Ман сайёди кӯҳистон.
Агар ту дорӣ дӯсташ,
Назан хоре ба пӯсташ.
Бо ҳама ин амонат,
Накун дигар хиёнат.
Дүсти ҳама ҷонварон,
Шавем мо аз дилу ҷон.

— Биёр, - гуфташ ба Мардон,
— Туру таноб ин замон.
Он ҷо паси дарахтон,
Нишони мо дилсаҳтон.
Овард асбоб аз шикор,
Туру ҳалқа бешумор.
Гулхане шуд шӯълавар,
Сӯзонд онҳоро падар.
— Ин ба Мардон дарсе аст,
На аз рӯи тарсе аст.
Мисли инҳо сухан гӯй,
Дилсӯй аз Ватан гӯй!
Шумо акнун шод бошед,
Дар раҳи обод бошед.
— Гуфту бишуд ўравон,
Бо дили шоду ҳандон.

КОРШИФОНИ ГАНЧИНА (*Cissa*)

Дар дехаи кӯхистон,
Дар айёми баҳорон,
Чилва кунад хуррамӣ,
Гӯё набошад камӣ.
Дар деха кор бисёр аст,
Мардум аз пайи кор аст.
Пиру барно кор кунанд,
Мазрае шудгор кунанд.
Дона пошанд бар замин,
Арак резанд аз чабин.
Ҳар ҷо ниҳол шинонда,
Ё ки чорво ҷаронда.
Ё барои зимистон,
Орад алаф фаровон.
Набошад чун бекорӣ,
На замони сарҳорӣ.

ГАНЧИНА

Кӯхи хушрӯй Сиёҳкӯҳ,
Басе бувад пуршукуҳ.
Деха андар доманаш,

Зебо ҳар як раззанаш.
Номаш бувад Ганчина,
Мардумонаш бекина.
Касе надонад чаро,
Аз кучо ин ном варо?
Ё ки ганче доштааст?
Ё касе бардоштааст?
На касе аз одамон,
Надониста сирри он.
Одамонаш оқиланд,
Бовафо- соҳибдиланд.
Маслиҳат якҷо кунанд,
Тую сур барпо кунанд.
Гӯё ҳама бародар,
Аз як падару модар.
Мактабаш ҳам зебо аст,
Дар деха он якто аст.
Бошад толору майдон,
Лоики он қудакон.
Хонандаи ин мактаб,
Дорад мақсаду матлаб.
На духтару на писар,
Намонда кас бехунар.
Шахси намоён дорад,
Роҳбару кордон дорад.
Олиму ҳам шоирон,
Рассому ҳам корчалон.
Надонанд, аз Ганчина,
Чаро бошад дерина?
Он ҷо дуяш дар мактаб,
Дошта ба ҳам як матлаб.
Номи яке Алӣ буд,
Дигариро Валий буд.
Ҳар ду буданд аълоҳон,
Дар адаб ҳам намоён.

Бо ҳамдигар ҳамсоя,
Гашта онҳо яқцоя.
Боре баста чу паймон,
Ин дўстони меҳрубон.
То сирри деҳ кушоянд,
Кашфиёте намоянд.
Гашта онҳо равона,
Бар дари ҳар як хона.
Одамони кӯҳансол,
Чавоб дода қадри ҳол.
«Ганчи зиёд будааст,
Зери хoke хуфтааст».
Ё ки: «Бошад бешумор,
Тиллои он дар як гор».
Сеюмин гуфто чунин:
«Будаш зане нозанин.
Ганчина буд номи ў,
Хушадо каломи ў.
Чу паҳлавон зўр будааст,
Дар зўй машҳур будааст».
Дигаре гуфто: «Донам,
Маро умре маконам.
Бог асту гулистон аст,
Роҳатбахши инсон аст.
Дар миёни кӯҳистон,
Ягона андар чаҳон.
Сабаби номаш ҳамин,
Эй бародар, худ бубин».
Онҳо накарда бовар,
Кофтукове карда сар.
Ҳар пагоҳ бар кӯҳ равон,
Дида чои ноайён.
На баландӣ на дара,
Ҳама дида яксара.

Бар даруни ғор рафтанд,
Хазида чун мор рафтанд.
Аммо нишон наёфтанд,
Ганче зи он наёфтанд.

ЁФТАНИ ФОР АЗ ҖАРӢ

Рӯзи гарми тобистон,
Дида ҷарии қалон.
Кабутарон пар зада,
Ба ҳар сӯроҳ сар зада.
Ногоҳ сӯроҳи қалон,
Намуда дар ҷашми шон.
Села- села қабӯтар,
Он ҷо зада болу пар.
«Чӣ қунем мо?- гуфт Алӣ,
Бингарист ӯ бар Валий.
— Ба болои ҷар равем,
Бо ҳамин камар равем.
Дида басе он макон,
То ки ёбем мо имкон».
Карда Валий ин баён,
Ҳар ду рафта он замон.
Онҳо дида аз камар,
Ғоре будаст дар ин ҷар.
Набуд раҳи рафтанаш,
Имкони он диданаш.
«Аз боло хеле дур аст,
Банди дароз зарур аст.
Рафта ба он оvezon,
Воқиф шуда мо зи он.
Дилам гувоҳи он аст,
Ин ҷо сирре пинҳон аст».
Гуфто Алӣ инҷунин,
Гӯё донад ӯ якин.

КАШФИ ГАНЧ

Хуршеди ховар саҳар,
Дехаро шуд мунаввар.
Одамон зи ҳар хона,
Аз пайи кор равона.
Баромада зи ҳавлӣ,
Чӯраҳо: Али, Вали.
Дар дилашон баҳона,
Сӯи мақсад равона.
Рафта болои ҷарӣ,
Гӯё ҷои дилбари.
Банди дароз бар дарахт,
Баста онро саҳту саҳт.
«Меравам ман, - гуфт Али,
— Ин ҷо исто ту Вали».

Қади ресмон фаромад,
Аз дари гор даромад.
Кабұтарон дар он гор,
Карда қум- қум бешумор.
Ногах овоз дод Алій:
«Сандуқе ёфтам Валій.
Напа- науву калон аст,
Ниҳоят он гарон аст.
Ачиб маро намуда,
Бұи хушаш фузуда.
«Күшо варо Аличон,
То сирраш гардад айён».
Валій дода چавобаш,
Бошад гүё дар хобаш.
Алій сарпұш кашида,
Дар сина дил тапида.
Дида махзани китоб,
Сандук пурұ бекісіб.
Варақе болояшон,
Навиштаи ниёгон.
Боз Алій карда фарёд,
Аз Валій карда имдод.
«Ин чо ҳама китоб аст,
Нофақму ҳамчу хоб аст.
Бо хуруфи ниёгон,
Ин ҳама ганци гарон».
«Бигир чандे дар багал,
Боло баро бехалал.
Маро падар омұхта,
Аз ниёгон андұхта.
Сирри китоб күшоям,
Эй дүсти бебаҳоям».
Гуфто Валій ба дұсташ,
Чу дүсти мағзу пұсташ.
Баромада Аличон,
Ба мисли марди майдон.

Қади ресмон фаромад,
Аз дари гор даромад.
Кабутарон дар он гор,
Карда қум- кум бешумор.
Ногаҳ овоз дод Алӣ:
«Сандуқе ёфтам Валӣ.
Напа- науву калон аст,
Нихоят он гарон аст.
Ачиб маро намуда,
Бӯи хушаш фузуда.
«Кушо варо Аличон,
То сирраш гардад айён».
Валӣ дода ҷавобаш,
Бошад гӯё дар хобаш.
Алӣ сарпӯш кашида,
Дар сина дил тапида.
Дида маҳзани китоб,
Сандуқ пурӯ бехисоб.
Варақе болояшон,
Навиштаи ниёгон.
Боз Алӣ карда фарёд,
Аз Валӣ карда имдод.
«Ин ҷо ҳама китоб аст,
Нофаҳму ҳамчӯ хоб аст.
Бо ҳуруфи ниёгон,
Ин ҳама ганчи гарон».
«Бигир чандे дар бағал,
Боло баро бехалал.
Маро падар омӯхта,
Аз ниёгон андӯхта.
Сирри китоб күшоям,
Эй дӯсти бебаҳоям».
Гуфто Валӣ ба дӯсташ,
Чу дӯсти магзу пӯсташ.
Баромада Аличон,
Ба мисли марди майдон.

Валй гирифта огүш,
Омад ўро дил ба чүш.
Алй ба ў варақ дод,
Китобе чун сабак дод.
Хонда Валй варакро,
Аз ниёгон ин гапро:
«Эй ки сандук гирифтй,
Ганчи маъний бисуфтй.
Таърихе аз диёр аст,
Чанде зи он рўзгор аст.
Маънавиёти инсон,
Мондааст аз ниёгон.
Ҳамин ганчи калон аст,
Сабак ба ҳар замон аст.
Гирифтй гар амонат,
Накун ба он хиёнат.
Зи душманаш дифо кун,
Саҷдае бар Худо кун.
Ганчи ҳамин Ганцина,
Нигаҳ дораш дар сина».
Баъди хондан боз Валй,
Бўсид чабини Алй.
«Кашфи ачибе шуда,
Ба мо насибе шуда.
Ин хазина зи тилло,
Гардида моро боло.
Ганчи хирад ҳамин чост,
Маъниҳо чун муаммост.
Далели бисёр бошад,
Таърихи рўзгор бошад.
Маъхазе он аниқ аст,
Ба амсоли ақиқ аст.
Ба ин кашфи бехтарин,
Моро гўянд «Офарин!».
Гуфта Валй ин сухан,
Омода шуд ба рафтан.

ЧАРО КИТОБ ПИНҲОН АСТ?

«Суол дорам Валичон,
Ба ту, дўсти меҳрубон.
Чаро вақте одамон,
Китобҳо карда пинҳон?»
Алий пурсид чу ҳайрон,
Ҷавоб гуфташ Валичон:
«Борҳо ба ин сарзамин,
Омада қавми пуркин.
Душмани дину миллат,
Набудаш раҳму шавқат.
Китобҳоро сўзонда.
Илму хирад равонда.
Аз ҳамин рӯ ҳалқамон,
Гашта пахну парешон.
Вале, мо боз устувор,
Зеро ҳастем сазовор.
Фарҳангамон қадима,
Набошад моро кина.
Хучум ба кас накардем,
Тамаъ ҳавас накардем.
Фаҳрида бар ниёгон,
Бо хиради фаровон.
Нигаҳбонаш шавем мо,
Ба равнақаш давем мо.
Акнун вакти рафтсан аст,
Ба ҳама ин гуфтан аст».

Бо навиди ниёгон,
Бо навои кӯҳистон,
Чониби деҳа равон,
Ҳар ду шоду газалхон.

ШАБНАМ ВА ГУЛИ САДБАРГ

(Тамсил)

Нури хуршед баромад,
Шабнамро гиря омад.
Шуста варакъо гул,
Катра шуд болои гул.
Гуфто садбарги хуррам:
«Эй туй точи сарам.
Шустй хандон рўйи ман,
Ҳар баргу ҳам мўйи ман.
Катра акнун чарой?
Дилро зи ман рабой»
Шабнам гуфто охкашон,
Зи рўйи гули хандон:
«Ай аниси шаби тор!
Бояд донй ту асрор.
Ошики бўят манам,

Бастай рүят манам.
Вале маро ошикон,
Бошанд афзун дар чаҳон.
Аз ҳама зўр Хуршед аст,
Чаҳонро ў умед аст.
Ҳар пагоҳӣ барояд,
Шуълааш дил рабояд.
Напурсад ҳеч гоҳ маро,
Бо худ барад бепарво.
Мухаббаташ зўр бошад,
Оламеро нур бошад.
Бахшидамат ман нармӣ,
Қатра шудам зи гармӣ.
Зинда бош, ту дилбарӣ!
Аз ҳама болотарӣ.
Шабона боз меоям,
Суруди ноз сароям.
Рӯю мӯятро шӯям,
Дуруд ба ту бигӯям».
Гуфту шуда нопадид,
Дигар ўро кас надид.

ПАРВОНА ВА ФУРМАГАС (*Тамсил*)

Парвонаи хушсурат,
Гирди ҷароғ мечархид,
Бо пару боли нақшин,
Басе зебо мераксид.

Гоҳо сўхта аз оташ,
Омада ў ба поён,
Куввати нав гирифта,
Боз ба боло парзанон.

Бас маротиб ин амал,
Парвона такрор намуд.
Нагардид ҳаргиз ў сер,
Парвози бисёр намуд.

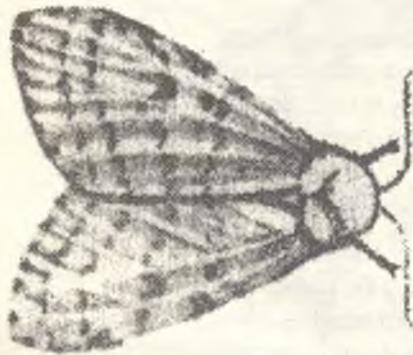
Аз сўрохии айвон,
Фурмагаси хобида,
Бидид ҳоли парвона,
Бо тамасхур хандида.

Парвона гуфто бар ў:
«Чи хандй ту, эй магас?
Дамида мисли пуфак,
Кай парй ту бо ҳавас?

Ман ошиқи нур астам,
Гирди сараш бигардам.

Сад бор агар бисўзам,
Боз ба бараш бигардам».

Үур-гүр намуд ғурмагас:
«Мислат набошам бекор,
Рўзи дароз мемакам,
Зардобу хуни бисёр.

Акнун шабона хобам,
Роҳат бояд намоям.
Рўзона боз макидан,
Кувват бояд намоям.

Аз макидан доимо,
Ҳастам хушу шикамсер,
Ман ошиқи макидан,
Далер бошам мисли шер.

Дар парвоз ҳам зўр бошам,
Мисли уқобон парам.
Ба як париш чарогро,
Чун чўчаҳо мебарам».

Гуфта ў гур-гур намуд,
Сўи чароғ парида.
Қанотҳояш сўхта зуд,
Ба қалбаш доф парида.

Кафида буд гурмагас,
Бүй бадаш парешон.
Пош хүрда он ишкамаш,
Атроф гардида вайрон.

Басе магас зи наздик,
Фавго карда фаровон.
Ба сүй он гүрмагас,
Хама рафта шитобон.

Нишаста бар шикамаш,
Хам сару он гарданаш.
Дар як замон макиданд,
Шираю хуни танаш.

Парвонаро ачиб буд,
Ин рафтори магасон:
«Чий маҳлүқи ношуде,
Хүрда хуни ҳамчинсон?»

Накарда дигар нигох,
Бар сахнаи магасон.
Пару бол ороста ў,
Сүи нур парвозкунон.

УСТОКИЛЕТ

Устокилем усто шуд,
Ҳама корҳо расво шуд.
Гуфто, ки: «Ман устоям,
Ба дардатон давоям.
Пойафзолро мех занам,
Мехро зи курсӣ канам.
На соату на дарзмол,
Намонандо ба як ҳол.
Лухтакчай хоҳарам,

Бозичаи додарам.
Пора созам ба як дам,
Аз он лаззат мебарам.
Ба болой дар савор,
Мехро күбам ба девор.
Занам ба тиреза санг,
Шишааш резад чаранг.
Давида ман ба нардбон,
Набошадам тарси чон.
Дастам як бор шикаста,
Поям зи зону часта.
Бахри мани бекарор,
Асобагал шуд мадор.
Боми баланд боми ман,
Устокильт номи ман».

ТҮЙИ БАХОР

Монда қадам боз баҳор,
Ҳама гашта сабзазор.
Омада гул бар чаман,
Марвориду ёсуман
Хандида раъно чунон,
Зи пахлӯи хор ҳамон.

Чун арұсони чаман,
Лола пүшид пераҳан.
Рақси зебояш зи дур,
Бар чашми кас дихад нур.
Зи сурхии лолазор,
Мавче занад чаманзор.
Сарви зебо шуд равон,
Бар Сурайё қадкашон.
Кабки дарй хиромон,
Давида кур-куркунон.
Аз камаре гоҳ парад.
Бар камаре гоҳ расад.
Булбули шайдо нишаст,
Аз гул ба гуле бичаст.
Хонда суруди баҳор.
Савти булбулу ҳазор.
Алошақшақ дум чунбонд.
Шоҳай бодом ларzonд.
Кумрй гуфта куву-ку,
Тўйи баҳор, ояд ку!
Рақседу шодон бошед,
Мисли гул хандон бошед.

ШАРШАРАИ ДОШМАНДЙ

Шаршараи Дошмандй,
Моро ачаб дилбандй.
Дар баландий баланд,
Ба ҳама бошй писанд.
Чашма барин барой,
Вале мисли дарёй.
Оби хушат булурин,
Фаввораат нозанин.
Дар қулаи кӯхистон,
Ягона андар чаҳон.

Аллагүён навоят,
Хуш бувад он бароят.
Медавӣ чун савора,
Акси моҳу ситора.
Арӯсе чун дар Хатлон,
Доманат пур зи марҷон.
Мӯъчиза дар кӯҳистон,
Кӯҳистони Балҷувон.
Шаршараи Дошмандӣ,
Дорам ба ту дилбандӣ.

НИЛУФАР

Нилуфар биё,
Гул ба сар биё.
Офтобаки ман,
Точи сар биё.

Ҳавлӣ рӯякам,
Коса шӯякам.
Биё ба хона,
Ай дилҷӯякам.

Хона калон аст,
Ин ҷо меҳмон аст.
Чою нон биёр,
Ёру дӯстон аст.

Биёр қандалот,
Бодому набот.
Анчиру ангур,
Мисли шакалот.

Худро биоро,
Суруде саро.
Рақси зебоят,
Аҷаб дилоро.

Нилуфари ман,
Бохунари ман.
Духтари зебо,
Гул ба сари ман.

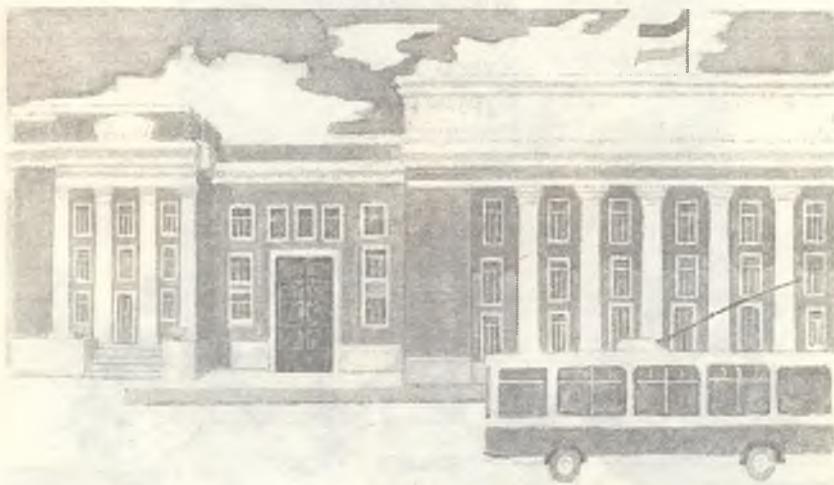
ДУШАНБЕИ МО ЧАВОН

(Ба 80-солагии пойтахт мебахшам)

Сўи шаҳр аз осмон,
Чашмак, зада ахтарон.
Шаб сиёҳӣ мезанад,
Вале шаҳрам дураҳшон.

Душанбеи мо чавон!
Душанбеи мо чавон!

Ахтарон, эй ахтарон,
Шумо ба мо нигарон.
Бинед, шаҳри азизам,
Нурборону нурборон.

Душанбеи мо чавон!
Душанбеи мо чавон!

Ҳомии Оли Сомон,
Шаҳри зебои замон.
Сабзу хуррам доимо,
Нозанини ин чаҳон.

Душанбеи мо чавон!
Душанбеи мо чавон!

ТАБАССУМ

Табассуми хушрӯяк,
Хандонаку дилҷӯяк.
Ҳамқадами баҳорӣ,
Омодаи ҳар корӣ.

Бурро хонда китобро,
Ҳал намуда ҳисобро.
Рақси ту зебо бошад,
Маъвои дилҳо бошад.
Шеъру тарона хонӣ,
Боодоби замонӣ.
Хонарӯби модарӣ,
Мехрубони додарӣ.
Ба ҳама хурду калон,
Салом дихӣ ту шодон.
Сифати ту зиёд аст,
Қомати ту шамшод аст.
Ай духтари меҳрубон,
Моро акнун бихандон.
Зодрузи ту муборак!
Наврузи ту муборак!

ЗИМИСТОН

Шамолаке барпо шуд,
Дар осмон ғавғо шуд.
Омад барфи лаклакӣ,
Гӯё бошад аспакӣ.
Ба болои бом нишасти,
Бар сари бодом нишасти.
Зоги ало қар-қарӣ,
Хонааш буд дар ҷарӣ.
Карда «ҷӣ-ҷӣ» гунчишкон,
Гурба зи сағ гурезон.
Куллаҳои сарбаланд,
Бошад басе дилписанд.
Сафедиаш дур барин,
Дурахшида нур барин.
Ачиб бошад зимистон,
Бар ҳама хурду калон.

Сару лиbos сафед аст,
Дилжо хама умед аст.
Арчаи мо рангин шуд,
Бозихо ҳам ширин шуд.
«Табрик!» гүем рафиқон,
Соли Нав бар шумоён!

ГАХВОРАЧУНБОН ОМАД

Ана хиромон омад,
Гахворачунбон омад.
Пойдароз, миён борик,
Худакша ларzon омад.

Гуфто: «Гурез аз раҳам,
Бори дунё бар сарам.
Бо пойҳои чӯбинам,
Ба ҷашми кас мекалам».

Ногох бидид мореро,
Дарозу беореро.
Рүи раҳаш хобида,
Дар назарашиб хореро.

Пой ба чашмаш халонид,
Хоби раҳаш равонид.
Качмокачак давид мор,
Гүё варо паронид.

НЕШИ ЗАНБҮР

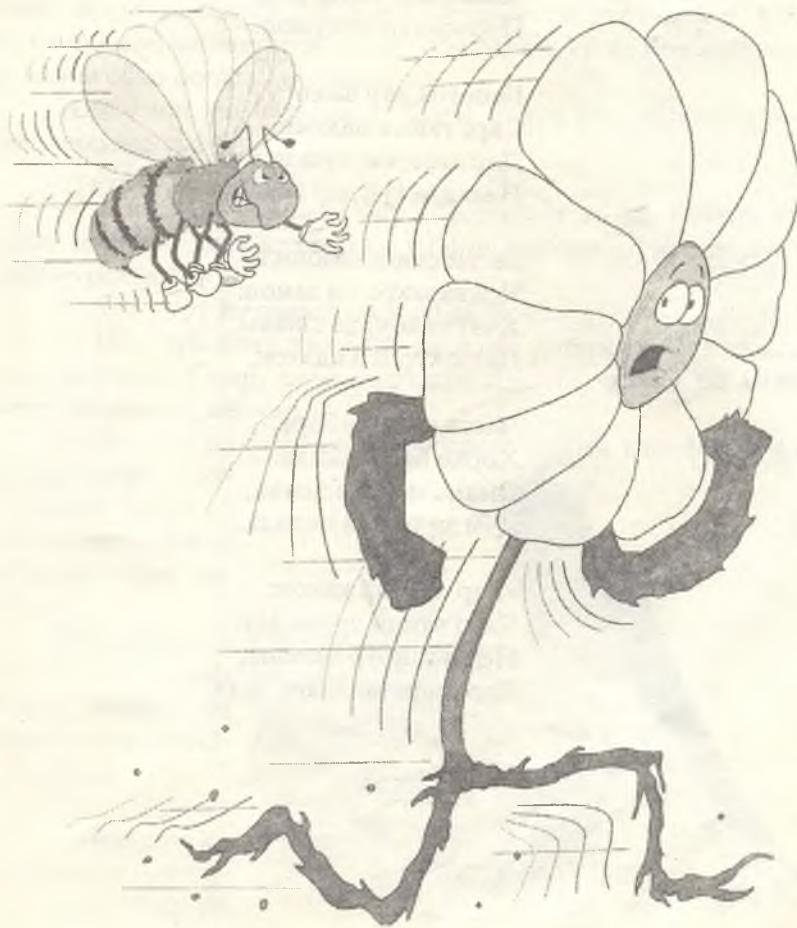
Зи тарқиши ин девор,
Калтакалос барояд.
Он чо бувад хонааш,
Фаме ўро наояд.

Пашшаҳо ҳам гоҳ-гоҳе,
Ба наздикаш нишаста.
Чунин сайди муфт варо,
Аз забонааш нарастада.

Аз рүи гули ҳавлӣ,
Боре шунид гавгое,

Хашароти бисёр дид,
Ба сар омад савдоे.

Гуфто: «Онҳо чӣ зебо,
Басе рангин намоянд.
Аз гул баarend баҳрае,
Ба ман шириин намоянд».

Хамида ўзи девор,
Бар тани гул часпида.
Бо сад азобу хорй,
Бар шохи гул расида.

Сар баровард ба боло,
Аз миёни он гулзор.
Ҳашароти бисёр дид,
Парвонаҳо бешумор.

Баногоҳ дар назди ў,
Саре гашта намоён.
Дар назара什 хуш намуд,
Накҳати гул дар даҳон.

Ба забонаш печенид,
Чонваракро он замон.
Ҳанӯз набурда шикам,
Неше хўрда аз даҳон.

Часта қафо якбора,
Хорҳо басе халида.
Омада зад бар замин,
Дум зи танаш парида.

«Гар накунӣ қаноат,
Ҷазо чунин чунон аст.
Неши занбӯр ҳамеша,
Дар ширини ниҳон аст».

ХИКОЯХО

Ба соли байналхалқии мұхофизаты табиат

ДОСТАКХО ХУРСАНД МЕШАВАНД

Имсол ҳам мисли ҳарсона ба хонаи мо фароштрукҳо оманданд. Ҳамин ки дарро күшодам, ба хона даромада, гирдогирди лонаи як вақтқо сохтаи худашон бо «чыву-чыв» давр заданд. Ачаб не, ба одамон миннатдорй изхор мекарданд, ки то бозгашташон ба лонаи онҳо осебе һарасондаанд.

Илҳомчон, ки навакак аз бөгча омада буд, чашмашро аз онҳо наканда гуфт:

— Дада, як достакаша ба ман дихед.

— Магар ту афсонай мори бадхайбат ва бо қайчиин ана ҳамин достакҳо бурида шудани забони занбўри шумро нашунидай?- пурсидам аз ў.

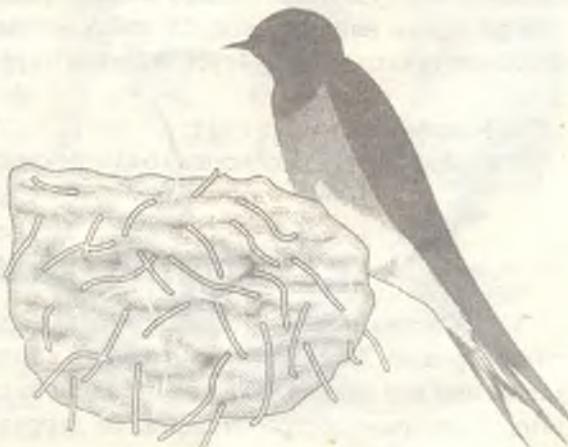
— Ҳа,- гуфт ў,- очаам накл карда буданд.

— Пас, хуб фикр кун. Достакро, ки доштӣ, вай аз одамон хафа мешавад. Охир, онҳо ба хонаи одамон ҳамчун ба хонаи дўсти содики худ меоянд.

Баъди ин гуфтугӯ Илҳомчон дигар дошта гирифтани фароштрукҳоро орзу намекард, балки аз ахволи онҳо доимо хабардор шуда менистод.

Боре дар бөгчаамон кор карда истода будам, ки ҳарсоссанон Илҳомчон омад.

— Зудтар биёед. Достакчаҳо афтиданд,- гуфт ў.
Ман аз қафояш ба

хона рафта бинам, фароштрукчаҳо дар болои фарши хона қанотак зада гаштаанд. Падару модарашон ким-чизеро аз баданашон нӯл зада мегирифтанд. Фароштрукчаи панҷум наменамуд. Шояд дар даруни лона панаҳ шуда бошад, гуфта мизро аз кунчи хона ба таги лона овардам. Болояш баромада, ба даруни лона нигаристам. Фароштрукча он ҷо беҳаракат меҳобид. Ман ба даруни лона дурустар назар кардам: аз ким-куҷои тарқиши шифти хона корвони мӯрчаҳо рост ба даруни лонаи фароштрукҳо даромада мерафт. Маълум шуд, ки сабаби аз лона фурӯд омадани фароштрукчаҳо ҳамин мӯрчаҳоянд.

Ба Илҳомҷон фармудам, ки бадани фароштрукчаҳоро аз мӯрчаҳо тоза кунад. Ҳудам мизро аз хона ба кунчи айвон баровардам. Як порча таҳтачаро ёфтаму аз чор кунҷаш сим гузаронидам. Симҳоро алоҳида- алоҳида ба ҷӯбҳои шифти айвон меҳ зада бастам. Пас аз ин як панҷа лой шӯридану бо кулӯҳчаҳои майда дар болои он таҳтача ба шакли тӯппии гирд девор кардам. Баъд ба дарунаш камтар пахта гузоштам, ки мулоимакак шавад. Дар он фароштрукчаҳо бемалол истиқомат карда метавонистанд.

Илҳомҷон болу пари фароштрукчаҳоро аз мӯрчаҳо тоза карда буд. Ман онҳоро боз як бори дигар аз назар гузаронидаму ба лонаи нав гузоштам. Падару модари фароштрукчаҳо ба болои девори лонаи нав нишаста, ба поёну болояш назар мекарданд. Фароштрукчаҳо «ҷӣ-ҷӣ»- гӯён мусикии ҳаррӯзаи худро оғоз карданд.

Илҳомҷон шодона гуфт:

— Ана, акнун достакҳо аз одамон хурсанд мешаванд.

Соли 1980

АЙБОЛИТИ ҲАҚИҚӢ

Тобистон буд. Ба Каримҷон падару модараш фармуданд, ки додарчааш Ҳалимҷонро нигоҳубин карда, юнучқазори назди ҳавлигиро низ даррав кунад ва худашон аз пайи корҳояшон рафтанд. Каримҷон достро гирифта, ба даррав кардани юнучқазор

машгул шуд. Ҳалимчони панчсола ҳам ин кори бародарашро дидада ба назди ўомад.

— Акачон, доштатонло ба ман дихед, ман як бор даллав кунам,- гүён Ҳалимчон аз Каримчон илтимос намуд.

— Не, холо ту хўрд ҳастай. Дост бисёр тез аст. Ба поят расад, мебуррад. Ту дар болои юнучқаҳои дарравидаи ман нишаста тамошо кун, ё ин ки гел зада бозӣ кардан гир. Чӣ гуфтӣ-а?- гүён Каримчон ба Ҳалимчон насиҳат кард.

— Хуб, майлаш, - тасдиқ кард Ҳалимчон.

Ҳалимчон ба болои юнучқаҳои дарравидаи Каримчон нишаста, ба қабза-қабза дарравида паҳн кардани бародараш тамошо мекард. Ногоҳ аз чои дост зада дарравидаи Каримчон курбокқае ҷаҳида баромад. Каримчон якқад аз чои худ парида, «Эҳ, курбокка будааст!»- гүён фарёд кард.

— Ана қулбокка, ана қулбокқа!- гуфта Ҳалимчон шодӣ намуд.

Курбокқа баъди ду-се бор ҷаҳидан аз соягии даруни юнучқа ба чои дарравидашудаи замин баромада, дар зери рӯшиони оғтоби тобон монд. Ҳалимчон хурсандикуон ба қурбокқа наздик шуд, аммо якку якбора дар чои худ шах шуда монд. Хурсандии ўдар як замон аз наздик шудан ба қурбокқа барҳам хўрд. Ў дид, ки пушти қурбокқа

хунолуд аст. Каримчон гунаҳгорона гоҳ ба қурбокқа ва гоҳ ба Ҳалимчон менигарист.

— Айби ман не, Ҳалимчон. Ҳудаш дар даруни юнучка хобида будааст, ман надидаам. Камтарак пӯсташро нӯги дост бурридааст. Ту хафа нашав, сиҳат мешавад,- гӯён Каримчон Ҳалимчони лабҳояш пир-пир паридаистодаро дилбардорӣ кард. Аммо Ҳалимчон «Ҳик-ҳик» карда гириста фиристод.

— Ҳой Ҳалимчон! Гиря накун. Қурбокқа ҳудаш сиҳат меёбад,- гуфта боз Каримчон Ҳалимчонро дилбардорӣ кард. Аммо дили Ҳалимчон таскин наёftа, гирён- гирён гуфт:

— Ба духтул мебалем.

— Чӣ...и? Ту магар чинни шудӣ Ҳалимчон, -Оташин шуда суханашро давом дод Каримчон, -О...ин духтури деҳаи ҳудамон Айболит нест, ки ҳар ҳел ҳайвону ҳайвончаҳоро табобат кунад! Ту як фикр карда бин. То ҳанӯз касе қурбоккаро ба духтур набурдааст.

Ҳалимчон баъди ин суханҳои акояш боз ба қурбокқаи хунолуд назар кард. Қурбокқа ҳам дар ҷои истодаи ҳуд ду тарафи шикамашро пасту баланд карда, ба сӯи Ҳалимчон менигарист ва гӯё маҳз аз ӯ ёрӣ меҳоста бошад. Баъди дуру дароз ба қурбокқа нигаристани Ҳалимчон ким-чизе ба ҳаёлаш расиду ба қафо гашта рост ба сӯи хона давид. Каримчон, ки то ҳанӯз лабханд карда ба ӯ менигарист, аз ин рафтори Ҳалимчон дар ҳайрат монда, ҳуд ба ҳуд меғуфт:

«Чӣ мекарда бошад?».

Ҳалимчон баъди дақиқаे қуттичай санитариро бардошта аз хона баромад. Каримчон Ҳалимчонро бо қуттичай доруҳо дид, аввал ҳайрон шуд, баъд ҳандида- ҳандида гуфт:

— Ана акнун, Айболити ҳақиқӣ! Э.... Қандата зан, Ҳалимчон!

Ҳалимчон қуттичаро оварда дурттар аз қурбокқа гузошт ва ба қушодани он сар кард. Ӯ аз даруни он докан печенидашуда ва шишаҷаи марҳамеро баровард.

— Ҳой Айболит, ҳамин доруро ба пушти хунолудаш молем, кифоя аст. О... ин ифлосро дошта баста намешавад!- гуфт бо ҳаяҷон Каримчон.

— Не, мешавад!- гүён бо қатъяят суханашро давом дод Ҳалимчон, — Ман худам мебандам.

— Гуфтам- ку, намешавад. Панчаояш дастонатонро мекарошац,- ба зорй кардан даромад Каримчон. Аммо Ҳалимчон «Не мешавад!»- гүён розй намешуд.

Каримчон дид, ки дигар илоче нест. Ҳалимчон «ду пои худро ба як мӯза ҷо кардагӣ» барин аз шасташ намефаромад. Ӯ ноилоч ба Ҳалимчон гуфт:

— Хай, гуфти ту шавад. Лекин ҳоло исто, ки ман латта оварда аз ду тарафаш дошта меистаму ту дору молида, баъд бо дока мепечонӣ. Майлаш-мӣ?

— Майлаш- майлаш!- гүён хурсанд шуд Ҳалимчон.

Каримчон аз ким- кучое латтаи қӯхна кофта овард. Ӯ докай дасти Ҳалимчонро гирифта, ду-се печ даррониду баробари пушти қурбокқа қат кард, ба қоғазе марҳам молида, ба дасти Ҳалимчон дод. Ба Ҳалимчон тарзи бастанро хуб фаҳмонид ва латтакӯхнаи овардашро ду ним карда, бо ду дасташ қурбсқаро аз замин бардошт.

— Ана акнун қоғазро монда банд, лекин гирехро саҳт нақаш, ки боз мурда намонад, -таъкид кард Каримчон.

Ҳалимчон бо гуфти Каримчон амал карда, қурбокқаи заҳмдорро докапеч карда баст. Каримчон бошад, онро оҳиста ба замин гузошт. Қурбокқа худро дар замин озод ҳис намуда, частуҳезкунон ба таги юнучқаҳои дарравидашуда даромада пинҳон шуд. Ҳалимчон хурсандона аз қафои ӯ менигарист.

— Акнун хотирҷамъ бош, Ҳалимчон! Бигзор, дар таги юнучқаҳо дам гирифта истад. Ту доруҳоро ҷамъ карда бар,- гуфт Каримчон ва худаш ба дарравидани юнучқаҳои боқимонда машгул шуд. Ҳалимчон қаноатмандона куттиҷаи санитариро маҳкам карду ба хона рафт. Каримчон баъди дарравида шудани юнучқазор ба Ҳалимчон таъкид намуд, ки ба падару модарашон дар хусуси воқеаи қурбокқа хабаркашӣ накунад, набошад ба ҳоли зори ӯ хуб меканданд. Аммо воқеаи қурбокқа пинҳон намонд.

Бегоҳ, вақте ки ҳама якҷоя дар болои кати ҳавлӣ менишастанд, ногоҳ ҷашми падар ба қурбокқаи миёнаш докапечкар-

дашуда афтид, ки дар зери рӯшноии лампочкаи электрикии дар ҳавлӣ овехташуда ҳамроҳи дигар қурбокқаҳо шапалакҳоро дошта меҳӯрд.

— Эҳ..., ин чӣ гап-а?-тааҷҷуб кард падар ва суханашро давом дод, — О... ин қурбокқаро докапеч кардаанд-э! Ин кори кӣ бошад-а?

Ҳама ба тарафи қурбокқаҳо менигаристанд. Каримҷон худро нигоҳ дошта натавониста, пиққос карда ҳандид.

— Ин кори ту-мӣ Каримҷон?- пурсид падар.

Каримҷон ба тарафи Ҳалимҷон нигариста гуфт:

— Ин кори Айболит.

— Боз Айболиташ кӣ?- гӯён падар ба Ҳалимҷон нигарист ва суханашро давом дод, - Ту-мӣ Ҳалимҷон?

Ҳалимҷон ин тавр зуд фош шудани воқеаи қурбокқаро намедонист ва худро ба такия модар партофт. Каримҷон, ки ҳанӯз ҳам меҳандид, як- як воқеаро ба падару модараш нақл карда дод.

— Хайр, ин тавр бошад, ҳеч гап не. Гиря накун. Ту Айболити ҳақиқӣ будай писарам!- гуфта боз илова кард падар.

— Фардо, ки боз омад, докаашро кушода партоед.

Ҳалимҷон аз ин суханони падараш пару бол гирифтагӣ барин аз пахлӯи модараш бархест ва ифтихормандона ба сӯи қурбокқа нигарист.

Соли 1978

ГУЛДАСТАҲОИ НАВРӮЗӢ

Чаррангоси занг баланд шуд, дарс ба охир расид. Муаллим бо хонандагон хайру хуш карда аз синф баромада рафт. Хонандагон китобу дафтарҳои худро ба сумкаҳояшон андохта, барои ба хонаҳояшон рафтан тайёри мединанд. Зарифҷон бошад, шах шуда дар парта менишааст. Шарикдарсонаш дар ҷашмони ў қадом сирри ниҳониеро меҳонданд.

«Не, ба бачаҳо фаҳмондан даркор. Наход ки онҳо ба ин таклифи ман розӣ нашаванд. Ба кӯҳ танҳо рафтан мушкил аст», - аз дил гузаронид Зарифҷон ва аз ҷой хеста ба ҳамсинфонаш, ки ҳо ө аз синф набаромада буданд, муроҷиат намуд:

— Ба шумо гуфтание дорам, дўстони азиз!
— Майлаш, майлаш!- гўед, Зарифчон, - гўён аз ҳар тараф овоз бароварданд бачаҳо.

— Пасфардо иди Наврӯз аст. Ба фикри ман, танҳо бо суруду бозӣ ин рӯзро гузаронидан он қадар ачиб намешавад. Ман таклиф мекунам, ки аз кӯҳ гулдастҳои наврӯзӣ оварда, ба муаллимону хонандагони мактаб тӯхфа намоем.

Аз ин таклифи Зарифчон ҳама хомӯш монданд. Чашми ҳама оҳиста-оҳиста ба сӯи сардори синф Қодирчон дўхта шуд. Қодирчон тасмаи портфелашро маҳкам карда, ба ҳамсинфон рӯ оварда гуфт:

— Бисёр фикри хуб! Вале кӯҳ дур аст, барои ба он чо рафтан тайёрии зўр лозим.

— Ман ҳама тарафашро фикр кардаам, -лукма партофт Зарифчон.

— Каний, каний шунавем, -гўён овоз бароварданд бачаҳо.

— Фикри ман, ҳамин ки мо бачаҳо, то фардо велосипед ва борхалтаҳои худро тайёр мекунем. Духтарҳо бошанд, барои то рӯзи дигар тару тоза истодани гулҳои овардаи мо гулдонҳо тайёр карда монанд.

— Офарин, Зарифчон!- гуфт бачае.

— Хайр, чӣ илоҷ? Ман ҳам аз дилу ҷон розӣ ҳастам,- гуфт Қодирҷон.

— Мо ҳамаамон розием, - гӯён ҳамсинфон бо яқдигар хайру ҳуш намуда, ба ҳонаҳояшон баромада рафтанд.

Пасфардо ҳонандагон дар мактаб иди Наврӯзро қайд ме-карданд. Аксарияти ҳонандагон ба ин ҷашн таронаю рақс ва бо-зихои ғуногун тайёр карда буданд. Вале ҳонандагони синфи VIII «А» он рӯз аз ҳама пеш ба мактаб омада буданд.

Пагоҳӣ. Аз тирезаҳои синфҳо гулдастаҳои наврӯзӣ, ки дар куттичаҳо ғузошта буданд, менамуданд. Аз утоки муаллимон бӯи тару тозаи гулдастаҳои наврӯзӣ ба димоғ мерасид. Муаллимон дар болои мизи худ гулдастаҳои бисёрero диданд, ки қариб ба ҳар қадомашон як дастагӣ мерасид. Дар аввал устодон ҳайрон монданд. Вале, вақте ки ҷашмонашон ба навиштаҷоти қоғазҳои дар гирдогирди гулдастаҳо печонидашуда меафтид, лавҳаи «Аз колективи синфи VIII «А» ба шумо, устодони мӯҳтарам»-ро ҳонда, «оғарин бачаҳо, қандатона занед!»- худ ба худ мегуфтанд омӯзгорон.

Соли 1972.

МУНДАРИЧА

Боги Рустам (<i>достон</i>)	3
Боли орзу (<i>малзума</i>)	16
Коршифони Ганчина (<i>қисса</i>)	22
Шабнам ва гули садбарг (<i>тамсил</i>)	30
Парвона ва ғурмагас (<i>тамсил</i>)	31
Устокильт	35
Түйи баҳор	36
Шаршараи Дошмандӣ	37
Нилуфар	39
Душанбе мо — ҷавон	40
Табассум	41
Зимистон	42
Гаҳворачунбон омад	43
Неши занбур	44

Ҳикояҳо

Достакҳо хурсанд мешаванд	47
Айболити ҳақиқӣ	48
Гулдастаҳои наврӯзӣ	52

Имомалий НУРАЛИЕВ

БОГИ РУСТАМ

Мухаррир: *A. Комилов*

Мухаррири
техникӣ: *A. Мираҳмадов*

Рассом: *У. Ашӯров*

Тарроҳ: *Ф. Раҳимов*

Ба матбаа 10.12.2004 супорида шуд. Ба чопаш 22.12.2004 имзо шуд. Андозаи 60x84^{1/16}. Когази оғсет. Чопи оғсет. Ҷузъи чопии шартӣ 3,5. Адади нашр 500 нусха. Супориши №150/04.

Нашриёти «ҶҶОД».
734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 36. Тел.: 21-95-43.
E-mail: eiod@tajik.net.

Имомалӣ Нуралиев зодаи ноҳияи Фарҳори бостонӣ буда, Донишгоҳи омӯзгории пойтаҳтро хатт намудааст. 25 сол аз фанни забону адабиёти тоҷик дар мактабҳои миёна дарс гуфта, ҷанд муддат ҷонишини сармуҳаррири рӯзномаи ноҳиявии «Гулистон» ва якҷанд сол боз корманди рӯзномаи «Минбари ҳалқ» аст. Аз солҳои 70-уми асри гузашта очерку ҳисоя ва лавҳаҳояш дар матбуоти даєрӣ ба табъ расидаанд. Ӯ муаллифи китобҳои «Тақдири муаллим», асари таҳассусии «Заҳматҳои ҳафтодсола», «Дили бузурги муаллим» ва маҷмӯаи ҳикояҳои «Дар қаламрави париён» буда, «Боги Рустам» маҷмӯаи шеърудостон, манзумаю ҳикояҳои бачагонаи ўянд, ки аз таъсиру таҷрибаи омӯзгорӣ ғароҳам омадаанд.

